De indrukwekkende loopbaan van een bevlogen duizendpoot

Door Karin Swiers

Begin deze maand stond de Stichting Monument Jancho E. Irausquin uitgebreid stil bij de 100e geboortedag van Juan E. Irausquin. Veertig jaar na zijn overlijden wordt nog steeds bevlogen gesproken over het 'fenomeen' Irausquin, ook door generaties die hem bij leven nooit hebben gekend. Zijn naam vind je overal terug, in straten en pleinen, zowel op Aruba als in de Nederlandse Antillen. Wie was deze man, die zoveel voor Aruba heeft betekend en wat maakte hem zo speciaal?

Juan Enrique Irausquin kreeg het als politiek leider van de PPA voor elkaar 15 van de 21 zetels te winnen, iets wat geen enkele politicus hem ooit nog heeft nagedaan.

Juan 'Juancho' Irausquin neemt een bijzondere plaats in binnen de Arubaanse gemeenschap. Omdat hij een duizendpoot was en vooruitstrevend bovendien. Met een lange termijn visie en een enorme *drive*. Met een groot gevoel voor maatschappelijk onrecht, een tomeloze inzet en hart voor de Nederlandse Antillen in het algemeen en Aruba in het bijzonder. En met een groot charisma en een standvastig karakter. Hij kon gebeten reageren als iemand een beledigende opmerking maakte over Aruba, trots als hij was op zijn eigen eiland. Zijn persoonlijkheid en zeer rijke loopbaan maken dat Juan 'Jancho' E. Irausquin de geschiedenisboeken in is gegaan als 'sirbidor di pueblo', de dienaar van het volk. Een man ook, die gezien wordt als de grondlegger van het toerisme en van vele sociale, economische en politieke fundamenten die Aruba gevormd hebben tot het geciviliseerde eiland, zoals we dat vandaag de dag kennen.

TIENJARENPLAN

Irausquin werd vooral geroemd om zijn ideeën, die ook na zijn dood voortleefden en verder werden uitgewerkt. Hij was zijn tijd ver vooruit en lanceerde vlak voor zijn dood nog het 'tien jaren ontwikkelingsplan' voor Aruba. Dit plan vormt het tastbare erfgoed dat Irausquin tot op de dag van vandaag heeft achtergelaten voor de Arubaanse gemeenschap.

Aruba, dat in de jaren na de Tweede Wereldoorlog economisch volledig afhankelijk was van de olieraffinaderij Lago, had dringend een extra stimulans nodig om financieel en sociaal te groeien. Er moest een tweede economische peiler komen, waarop Aruba kon bouwen. Het toerisme, zo voorzag Irausquin, zou die rol kunnen vervullen.

Mits Aruba tot een eiland met een moderne levensstandaard zou worden ontwikkeld en de nodige extra faciliteiten kreeg. In zijn persoon kwamen de benodigde lijnen samen om in die groei te kunnen voorzien. Hij had in 1949 de Partido Patriotico Arubano (PPA) opgericht; een partij die zich ten doel had gesteld om de economische fundamenten van Aruba en de positie van werknemers te versterken.

Bovendien was hij in 1956 benoemd tot minister van Financiën en Welzijnszorg van de Nederlandse Antillen, waar Aruba op dat moment nog deel van uitmaakte.

Hij beschikte tevens over een langetermijnvisie en over een bancaire achtergrond, had een grote ambitie en de benodigde contacten. Hij was, kortom, *the right man, at the right place, at the right time.*

Om te komen tot een verbetering van de financiële positie van Aruba had Irausquin, als minister van Financiën en Welzijnszorg, in 1960 een beginselovereenkomst ondertekend, waarin afspraken tussen de Nederlands Antilliaanse regering en de Nederlandse regering werden vastgelegd.

Daarbij werd onder meer gesteld dat de beoogde verbeteringen alleen tot stand konden komen indien daarvoor een concreet meerjarenplan werd opgesteld. Een integraal ontwikkelingsplan, het 'tienjarenplan' was het uitvloeisel van die afspraken.

INVESTEREN

In dit plan werden 'urgente werken' opgenomen, die voor financiële steun in aanmerking dienden te komen. Daartoe behoorden uitbreiding van het water- en elektriciteitsbedrijf, de aanleg van de industriehaven Barcadera, uitbreiding van de haven in Oranjestad en verbetering van de luchthaven. In totaal werden elf grote projecten in het ontwikkelingsplan opgenomen. Om alle projecten uit te kunnen voeren was een investering van 225.657.000 florin nodig. De Nederlandse regering deed na indiening van het tienjarenplan vrijwel onmiddellijk de toezegging voor de benodigde financiering te zullen zorgen. Irausquin zou de daadwerkelijke uitvoering van alle plannen niet meer meemaken, aangezien nog lang na zijn dood in 1962 aan de realisatie van zijn plannen werd gewerkt. Hij was nog wel nauw betrokken bij de eerste projecten die met het ontwikkelingsgeld tot stand kwamen, zoals de uitbreiding van het water- en energiebedrijf in 1961.

Twee jaar daarvoor had Irausquin aan de wieg gestaan van de ontwikkeling van het toerisme op Aruba. Via het bedrijf Aruven NV werd geïnvesteerd in de bouw van het eerste hotel op Aruba in 1959, het Caribbean Hotel. Dit hotel draagt nu de naam Radisson Hotel. Na zijn dood kwamen ook nog het Sheraton Hotel (1964) en het Americana Aruba Hotel (1975) uit het tienjarenplan voort.

Ook de infrastructuur werd aangepakt. De L.G. Smithboulevard werd aangelegd, evenals vele hoofdwegen, zoals de weg naar Noord, naar Santa Cruz en San Nicolas. De brug over het Spaanse lagoen werd in 1970 aangelegd, het vliegveld werd in 1974 uitgebreid en er werd begonnen met de bouw van het Hospital H. Oduber. Eerder al, in 1965, werd een financieringsovereenkomst gesloten ten behoeve van het 'project Scholenbouw'. Hieronder vielen de bouw van diverse scholen voor lager-, technisch- en huishoudonderwijs en de uitbreiding van bestaande scholen. Bovendien kwam er betere scholing, die toegankelijk werd voor alle kinderen. En in 1972 werd begonnen met de bouw van de Hotelvakschool op Aruba.

Naast het tienjarenplan stond Irausquin ook aan de wieg van vele wetten met een sociaal karakter, zoals de wet op de Collectieve Arbeids Overeenkomst (cao) en de pensioenwetgeving. En hij maakte zich sterk voor verlaging van de prijzen voor water en elektriciteit en de beschikbaarheid van deze eerste levensbehoeften voor alle huishoudens. Gesteld kan worden dat, door alle ontwikkelingen die Aruba in deze periode doormaakte, men een complete nieuwe fase in de geschiedenis van het eiland inging.

TATA DI TURISMO

Het feit dat Irausquin grote mogelijkheden zag voor Aruba als vakantiebestemming en zijn partij PPA als eerste zorgde voor de investering in grootschalige hotels, leverde hem de koosnaam 'tata di turismo', ofwel vader van het toerisme, op.

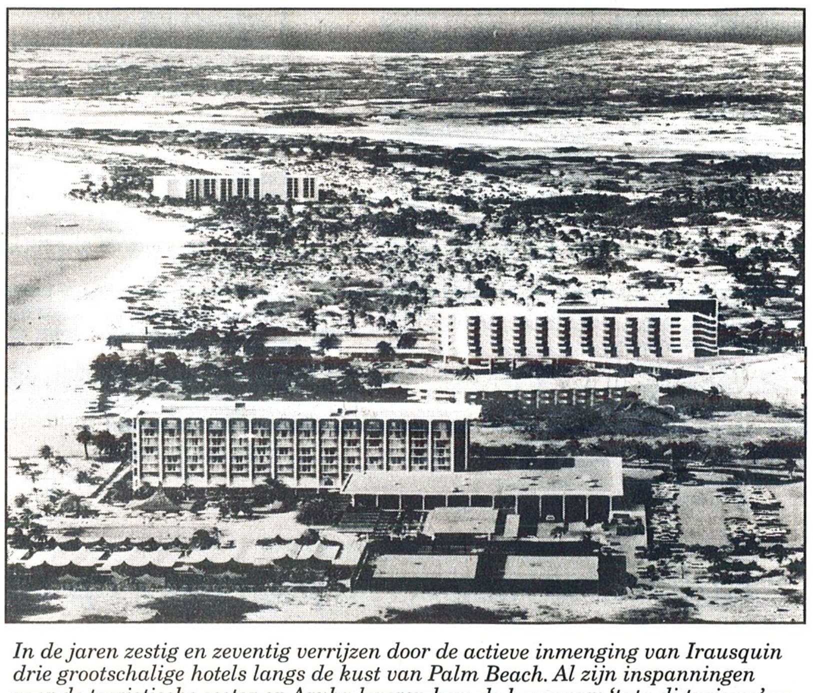

In de jaren zestig en zeventig verrijzen door de actieve inmenging van Irausquin drie grootschalige hotels langs de kust van Palm Beach. Al zijn inspanningen voor de toeristische sector op Aruba leveren hem de koosnaam 'tata di turismo' op.

In die tijd, de jaren vijftig en zestig, was echter lang niet iedereen gecharmeerd van de vooruitstrevende plannen van Irausquin. Veel weerstand kwam er uit de hoek van de toenmalige oppositiepartijen, zoals AVP en UNA, die de plannen van de PPA afdeden als 'veel te groot voor Aruba'. Honend was de toon van de oppositie, toen met de bouw van het eerste grote Caribbean Hotel werd begonnen. "De geiten gaan er zeker slapen", zo luidde een uitspraak van de partijleiding van AVP in reactie op de bouw. Daarmee werd het ongeloof voor de plannen voor een grootschalige aanpak van het toerisme nog eens onderstreept. Irausquin was echter niet van zijn plannen af te brengen. Hij voorspelde een grote toekomst voor het Arubaanse toerisme en stelde dat Palm Beach binnen tien jaar ontwikkeld zou worden tot een 'klein Miami'. Toen medio jaren zeventig de eerste grote hotels waren verrezen en enkele jaren later de Lago zijn deuren sloot, was het toerisme voor vele duizenden Arubanen nog de enige bron van inkomsten. Ondertussen stond Aruba internationaal op de kaart als ideaal vakantie-eiland en had Irausquin zijn zin gekregen, al maakte hij dat zelf niet meer mee.

ERKENNING

De vele prestaties van Irausquin leverden hem een enorme populariteit op. Hij wist voor zijn partij PPA maar liefst vijftien zetels (van de 21) te vergaren, iets wat geen enkele partijleider in de Arubaanse geschiedenis van de politiek ooit is gelukt.

Toen de 55-jarige 'Juancho' op relatief jonge leeftijd in 1962 overleed aan de gevolgen van twee opeenvolgende hartaanvallen, was de Arubaanse gemeenschap dan ook in shock. Men was vol ongeloof dat de energieke Irausquin, die nog zoveel toekomstplannen voor Aruba had, hen was ontvallen. Irausquin overleed op Curaçao, waar hij op dat moment als minister werkzaam was, en werd voor zijn teraardebestelling naar Aruba terug gevlogen. Vele duizenden Arubanen verzamelden zich in een lange stoet om hem op zijn geboorte-eiland de laatste eer te bewijzen. Niet alleen zijn prestaties bij leven, maar ook zijn grootse begrafenis gaat de geschiedenisboeken in als 'nooit eerder vertoond op Aruba'.

De inzet van Irausquin op economisch, sociaal en politiek gebied wordt, veelal postuum, beloond met tal van benoemingen en vernoemingen. Hare Majesteit Koningin Juliana benoemde Irausquin wegens zijn waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van Aruba tot Officier in de Orde van Oranje Nassau. Daarnaast werd het vliegveld van Saba naar hem vernoemd, evenals een straat op St. Maarten. Op Aruba kreeg Irausquin een standbeeld, dat geplaatst is op het pleintje voor het grote postkantoor in Oranjestad.

Direct na zijn dood, op 7 augustus 1962, werd door dertien personen de Stichting Monument Jancho Irausquin opgericht. De stichting had, en heeft, tot voornaamste doel om zowel de mens Irausquin, als zijn indrukwekkende nalatenschap te herdenken. Zes jaar na zijn overlijden, op 20 juni 1968, werd, door de inspanning van deze stichting, een monument onthuld ter nagedachtenis aan hun naamgever.

Dit jaar heeft de stichting vooral veel werk gemaakt van de kennisoverdracht over het leven en de loopbaan van Irausquin. Ter gelegenheid van zijn 100e geboortedag op 3 december 2004 werd een uitgebreide biografie vrijgegeven. Ook werd een documentaire over het leven van Irausquin rond zijn geboortedag op televisie uitgezonden. Hij werd gedurende een week herdacht op diverse plekken waar hij een belangrijke stempel op de geschiedenis heeft gedrukt, zoals de Kamer van Koophandel, Aruba Bank en het huidige Radisson Hotel. Tevens vonden er kransleggingen plaats bij zowel zijn graf als zijn standbeeld. Irausquin, een bijzondere man, die zoveel voor het eiland betekend heeft, leeft voor altijd voort.

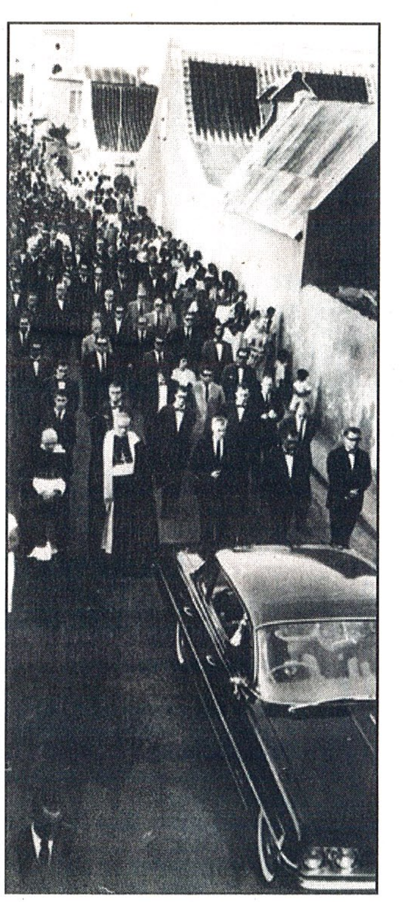

Na zijn overlijden op 20 juni 1962 loopt de hele gemeenschap uit om Irausquin de laatste eer te bewijzen. Het is een van de grootste begrafenissen die ooit op Aruba hebben plaatsgevonden.

BIOGRAFIE

Op 3 december 1904 wordt Juan 'Juancho' Enrique Irausquin geboren op Aruba. Na zijn lagere schooltijd vertrekt hij naar Curaçao, om er op veertienjarige leeftijd te gaan werken bij de Hollandsche Bank. In relatief korte tijd werkt hij zich daar op tot procuratiehouder. Gedreven door een tomeloze ambitie, verlaat Irausquin op 25-jarige leeftijd deze werkgever en treedt vervolgens in dienst als bankhandelaar bij het bedrijf John Gerard Eman. In 1936 fuseert dit bedrijf met de Maduro & Curiel's Bank NV tot de Aruba Bank NV, waarvan Irausquin de eerste directeur wordt. Irausquin is dan 32 jaar en blijft tot 1951 werkzaam in deze functie.

Zijn ondernemersbloed kruipt waar het niet gaan kan en binnen de kortste keren is hij lid van tal van commissies en stichtingen. Zo is hij tussen 1946 en 1948 voorzitter van de Kamer van Koophandel en van de Comision di Turismo. Daarnaast is hij de medeoprichter van de Rotary Club op Aruba, evenals van de Home Buildings Foundation. Zijn directeurschap van de Aruba Bank combineert hij ook nog met een actief lidmaatschap van de Staten. In de wandelgangen wordt hij in die tijd ook wel 'president van de Staten' genoemd, vanwege zijn grote betrokkenheid en inbreng bij tal van belangrijke aangelegenheden. Zijn politieke ambities krijgen nog verder vorm, als hij in 1949 de Partido Patriotico Arubano (PPA) opricht. Bij de eerste verkiezingen van de Eilandsraad wordt Irausquin gekozen tot raadslid, een functie die hij enige jaren zal bekleden. Tot 1954 blijft Irausquin namens de PPA oppositie voeren, om twee jaar later vervolgens te worden benoemd tot minister van Financiën en Welzijnszorg van de Nederlandse Antillen. Hij bekleedt deze functie tot zijn dood. Irausquin sterft op 20 juni 1962 op Curaçao, 55 jaar oud.

BBM
THE BIGGER THE BETTER & MORE
Middenweg 2, Oranjestad, Aruba
Tel: 297-583-0722

Met dank voor uw cliëntèle gedurende het afgelopen jaar

Bon Pascu y Feliz Anja 2005
Zalig Kerstfeest en Gelukkig Nieuwjaar.

Jean van Romondt
The Bigger The Better & More

We wish you the joys of the season, happiness and prosperity throughout the

NEW YEAR

CASA HAIME
KLIPSTRAAT - ORANJESTAD

Bon Pasco y Bon Aña Nobo

Dank voor het in ons gestelde vertrouwen.

Ook in 2005 slaagt U bij ons met nog meer ruimte.

Directie Personeel
"Giselle" N.V.
Department Store
Noord #55A - Tel.: 586-7104